

TRASEUL TURISTIC "ECOUL DEPORTĂRILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA" – INTERSECȚIE ISTORICĂ ÎN DOMENIUL TURISMULUI AUTOHTON

Natalia ANTOCI

Universitatea de Stat din Moldova

antocinatalia57@gmail.com

ORCID ID: 0000-0002-7433-106X

Abstract

THE TOURIST ROUTE "THE ECHO OF DEPORTATIONS FROM THE REPUBLIC OF MOLDOVA" – A HISTORICAL INTERSECTION IN DOMESTIC TOURISM

The role of tourism in the development, cultural formation, and broadening of people's horizons of knowledge, as well as their education and training to meet the cultural needs of tourists, has significantly increased. Through thematic tourism or cultural itineraries, the main cultural aspects of a country can be promoted. To be considered a destination, a place must have adequate tourism potential and, at the same time, meet other requirements related to infrastructure, complementary goods, and services, which can enhance its attractiveness, differentiate destinations, and target specific markets.

Keywords: keyword, keyword, keyword, keyword, keyword.

Introducere

Desfășurate în masă și în valuri succesive, deportările au constituit una din cele mai dureroase pagini din istoria românilor basarabeni. Îndeplinind funcții complexe – metodă de luptă împotriva „dușmanilor poporului”, element cheie al planului de colectivizare a agriculturii, componentă a politicii de deznaționalizare – deportările din Moldova sovietică trebuiau în cele din urmă să ducă la depopularea spațiului dintre Prut și Nistru, la strămutarea populației românești din Basarabia în regiunile îndepărtate ale U.R.S.S., preponderent în Siberia. Între 1941 și 1951 Moldova sovietică a trecut prin trei valuri de deportări, ofensiva politică (deportarea din 1941), economică (deportarea din 1949) și spirituală (deportarea din 1951). evenimente triste care au afectat sute de mii de familii din trista țară.

În Basarabia, începutul realizării acestui plan diabolic a fost pus de deportarea în noaptea de 12 spre 13 iunie 1941, când circa 5 mii de familii, aproximativ 20 mii de persoane au fost smulse din vatra strămoșească și strămutate forțat în Siberia. Deportarea din 6 iulie 1949 a fost al doilea val de deportări, după război, deportările din R.S.S. Moldovenească au fost reluate cu o vigoare sporită, deportate familiile „chiaburilor, a foștilor moșieri, a marilor proprietari, a complicilor cotropitorilor germani, a persoanelor care au colaborat cu organele poliției româno-germane, a membrilor organizațiilor și partidelor profesionale, albgardiste, a membrilor sectelor ilegale”. În noaptea de 6 spre 7 iulie 1949 au fost deportate peste 11 mii de familii cuprinzând un număr total de peste 35 de mii de persoane. îmbarcate în 1 573 de vagoane, alcătuind 30 de garnituri de tren. Operațiunea „Iug” („Sud”), prin formele de efectuare, numărul de deportați, dar mai ales prin consecințele ei, a constituit apogeul terorii în masă în teritoriul dintre Prut și Nistru. În noaptea de 31 martie spre 1 aprilie 1951, organele de securitate au desfășurat operațiunea cu denumirea codificată „Sever” („Nord”), de data aceasta jertfa au fost depistate în rândurile fețelor bisericești și sectanților, care s-au dovedit a fi răufăcătorii noii orânduiri.

Rezultatul operațiunii a fost arestarea și deportarea în Siberia (în regiunile Tomsk și Irkutsk, pe veci) a 723 de familii cu un număr total de 2 671 de persoane, dintre care 808 bărbați, 967 femei și 842 copii. Cele 57 de sate din raioanele Lipcani, Edineț, Brătușeni, Râșcani, Sângerei și Târnova (toate din nordul Basarabiei). Un alt aspect al acestor acțiuni inumane consta în faptul că familiile erau dezmembrate după bunul plac al NKVD-ului. Astfel, capii de familii au fost trimiși în lagăre de concentrare, iar membrii familiilor lor – în localități speciale pentru „strămutați” în regiunile Karaganda (Kazahstan), Omsk și Novosibirsk (Siberia Centrală). Unii n-au mai ajuns la destinație, iar alții au supraviețuit prin minune în

condiții de viață mizerabile și climă aspră. Deportaiilor le era permis să ia câte 10 kg de fiecare persoană, numai că, de multe ori, tot ce era mai de preț sau mai util în bagajele celor deportați le împărțeau între ei cei care i-au ridicat în miez de noapte. Îndată, erau urcați în camioane sau chiar - în unele sate - în căruțe, fiind duși până la gară. În Republica Moldova a fost lansat în 2016 un traseu turistic, prima oprire în acest traseu: Mereni, localitatea cu cel mai mare număr de deportați din Basarabia în perioada sovietică, potrivit organizatorilor turului, scopul acestuia este de a păstra vie memoria celor deportați și de a transmite generațiilor în creștere informații despre soarta persoanelor deportate.

Rezultate și discuții

Turismul istoric este partea integrantă a turismului cultural, definit prin evenimentele, simbolurile marilor momente din istorie, ceea ce ar putea promova acest aspect istoric monumentele triste care redau aspectul deportărilor și a istoriei trecutului. Modernizarea și modificarea structurilor economiilor contemporane, impuse de amploarea transformărilor din toate sectoarele economiei, au impus reierarhizarea ramurilor componente pentru armonizarea cu nevoile societății moderne. Multiplele interdependente din economia mondială și progresele tehnico-științifice au permis transformarea turismului într-o componentă de sinestătătoare a economiei, tot mai active în viața economică și socială. Industria turismului din Republica Moldova se află într-o permanentă dinamică, în primul rând, evident, a ieșit din criză după pandemia 2019 care a afectat simțitor ramura turistică. Turismul este din ce în ce mai influențat de către tehnologii, percepții, puterea promovării. Turismul intern este într-o continuă dezvoltare, datorită creșterii calității serviciilor și a siguranței oferite de prestatorii de servicii. Fii turist în țara ta și descoperă oamenii și locurile care fac Moldova să fie o „țară mică cu inimă mare și experiențe turistice autentice este un vlog pentru călătorii prin țară, care cuprinde 7 episoade și surprinde călătoriile unui orașean care nu a vizitat niciodată satele Moldovei, a fost lansat și este binevenit în aceeași ordine de idei să fie incluse și destinațiile care vorbesc istoria națiunii în continuitatea traseului turistic adică să fie o combinație dintre turismul rural și cel cultural. Un element cheie în dezvoltarea oricărui sector economic și, în special al turismului o reprezintă comunicarea, pe toate planurile. De asemenea, consider că o comunicare permanentă și eficientă stă la baza îndeplinirii obiectivului nostru atât cu autoritățile locale cât și centrale. Amplasată în Europa de Est, Moldova este o țară cu un potențial turistic bogat, dar slab cunoscut. Mărginită de România la vest și de Ucraina la nord, sud și est, acest colț de pământ merită cu prisosință calificativul de “colț de rai”. Mândria Moldovei sunt peisajele naturale, în unele locuri virgine și enigmatice; sunt locurile istorice și fortificațiile care poartă suflul istoriei și cel al victorioaselor bătălii; sunt vinurile și beciurile care concurează cu cele franceze; sunt bisericile și mănăstirile în a căror construcție s-a depus suflet ca urmare devenind lăcașe de pibegie și tămăduire a sufletului; mândria Moldovei sunt oamenii băștinași care crează spiritul ospitalității în mica noastră țară. Majoritatea destinațiilor de succes ale lumii s-au dezvoltat pornind de la o atracție majoră. Patrimoniul cultural, componentă importantă a culturii, este o consecință directă a evoluțiilor socio-culturale și chiar politico-economice. Patrimoniul cultural, inclusiv cel muzeal, ca parte componentă are o importanță deosebită pentru comunitatea umană căreia i se asociază, precum și pentru societate în ansamblu. [25, p.11] Într-o societate deschisă, democratizarea culturii, deci și a instituțiilor muzeale care-și largesc permanent oferta culturală, presupune asumarea de responsabilități în ceea ce privește cercetarea și valorificarea științifică și publică a bunurilor de muzeu. În ultimii ani în instituțiile publice, la forumuri naționale și internaționale se analizează diverse concepte precum: valorificarea patrimoniului muzeal, brand muzeal, turism cultural, marketing și management muzeal. Această orientare a instituțiilor publice, a mass-media, a societății în general, se datorează importanței factorilor socio-culturali ca pârgii și componente principale ale dezvoltării socio-economice durabile care poate contribui la cunoașterea istorică a neamului.

Turismul cultural, în general, și cel memorial, în special, joacă un rol esențial în păstrarea vie a memoriei colective. Prin intermediul unui astfel de traseu, evenimentele tragice ale deportărilor pot fi nu doar comemorate, ci și integrate în procesul educațional. Pentru mulți, ele sunt mai mult decât simple lecții de istorie; sunt povești personale, transmise din generație în generație, care dezvăluie complexitatea suferinței umane și a rezilienței. Transformarea acestor povești într-un traseu turistic oferă nu doar o experiență educativă, ci și o oportunitate de a descoperi identitatea colectivă a unui popor.

Deportările au început în noaptea de 12 spre 13 iunie 1941, când circa 20.000 de persoane, aparținând a 5.000 de familii, au fost ridicate din casele lor din Basarabia și strămutate forțat în Siberia. A fost primul val al unui plan diabolic al regimului sovietic, care avea să continue cu o vigoare sporită după al Doilea Război Mondial. În 1949, în cadrul operațiunii „Iug” („Sud”), peste 35.000 de persoane din familii considerate „dușmani ai poporului” au fost deportate. Acești oameni au fost acuzați de a fi chiaburi, moșieri sau membri ai unor organizații considerate ilegale de către regimul sovietic. Operațiunea din 1951, cunoscută sub numele de „Sever” („Nord”), a vizat liderii religioși și membrii sectelor neconforme, continuând seria tragică a deportărilor. În total, deportările au distrus viețile a zeci de mii de familii, lăsând în urmă o moștenire de durere și suferință.

Dincolo de impactul imediat al acestor acțiuni, deportările au avut un scop mai larg. Ele au fost un instrument al colectivizării forțate, al deznaționalizării și al transformării sociale. Deportările aveau menirea să elimine orice rezistență împotriva regimului sovietic, să distrugă elitele sociale și economice și să reducă influența culturii românești în regiune. Aceste acțiuni nu doar că au distrus comunități întregi, dar au și remodelat peisajul demografic al Basarabiei, având consecințe care se resimt până astăzi.

În contextul actual, inițiativele precum traseul turistic „Ecoul Deportărilor” încearcă să transforme această istorie dureroasă într-un mijloc de educație și reflecție. Acest traseu are potențialul de a conecta locurile marcate de deportări, oferind turiștilor o imagine de ansamblu a ceea ce a însemnat această perioadă. Prima oprire din traseu, localitatea Mereni, este simbolică, fiind satul cu cel mai mare număr de deportați din Basarabia. Aici, turiștii pot înțelege mai bine suferințele celor care au fost smulși din casele lor, dar și reziliența celor care au reușit să supraviețuiască.

Turismul memorial aduce în prim-plan povestea victimelor deportărilor, transformând-o într-o lecție vie despre drepturile omului, libertate și solidaritate. Traseul „Ecoul Deportărilor” include locații precum găurile de unde oamenii erau imbarcați în vagoane de marfă, memorialele ridicate în cinstea victimelor și sate care au fost profund afectate de aceste evenimente. Prin tururi ghidate și materiale educaționale, turiștii pot învăța despre contextul istoric al deportărilor și despre impactul lor asupra comunităților locale.

Unul dintre obiectivele principale ale acestui traseu este educația generațiilor tinere. Deportările reprezintă o lecție despre curajul și reziliența oamenilor în fața adversităților. Transformarea acestei lecții în tururi educaționale interactive, care combină elemente de istorie cu tehnologie modernă, poate avea un impact profund asupra tinerilor. De exemplu, aplicațiile mobile și realitatea virtuală pot recrea experiențe istorice, oferindu-le turiștilor ocazia de a înțelege mai bine suferințele deportaților.

De asemenea, traseul are un potențial imens de a promova patrimoniul cultural al Republicii Moldova. Prin integrarea acestuia în turismul internațional, țara poate deveni o destinație atractivă pentru cei interesați de istoria și cultura regiunii. Memorialele, muzeele și alte locații incluse în traseu pot deveni puncte de atracție importante, atrăgând atât turiști locali, cât și internaționali.

Pe lângă valoarea sa educațională, traseul „Ecoul Deportărilor” are și un potențial economic semnificativ. Dezvoltarea acestuia poate crea locuri de muncă, inclusiv ghizi, administratori de muzee și personal pentru întreținerea infrastructurii turistice. De asemenea, traseul poate susține turismul rural, conectând localitățile mai puțin cunoscute și implicând comunitățile locale în promovarea acestui patrimoniu.

O altă oportunitate economică este atragerea de fonduri europene pentru dezvoltarea traseului. Aceste fonduri pot fi utilizate pentru modernizarea infrastructurii, crearea de materiale educative și promovarea internațională a traseului. În plus, implicarea comunităților locale poate asigura sustenabilitatea proiectului, oferindu-le localnicilor ocazia de a contribui la păstrarea memoriei colective.

Concluzii

Traseul turistic „Ecoul Deportărilor” reprezintă mai mult decât o inițiativă de promovare a turismului cultural. Este o oportunitate de a păstra vie memoria unui capitol dureros din istoria Republicii Moldova, de a educa generațiile viitoare și de a conecta comunitățile locale cu un public internațional. Prin combinarea elementelor de istorie, educație și tehnologie, acest traseu poate deveni un simbol al rezilienței și al solidarității, inspirând turiștii să reflecteze asupra importanței memoriei și a drepturilor omului.

În final, „Ecoul Deportărilor” poate contribui nu doar la promovarea Moldovei ca destinație turistică, ci și la consolidarea identității naționale. Acest proiect oferă o lecție importantă despre curaj, suferință și speranță, demonstrând că, chiar și în fața celor mai mari adversități, spiritul uman poate supraviețui și înflori. Astfel, traseul devine nu doar o călătorie prin istorie, ci și o celebrare a rezilienței umane și a puterii memoriei colective.

Bibliografie:

1. Baron P., Snak O., Neacșu N., „Economia turismului”, Editura Expert, București, 2001. [2, p.67]
2. Băltărețu A.M., „Amenajarea turistică și dezvoltarea urbană”, Editura Universitară, 2010.
3. Corcodel V.V., Cristale de memorie. Chișinău: Cuvîntul-ABC, 2016, 309 p
4. Teodorescu Camelia (2008), Cultură, civilizație și turism, Editura Transversal, Târgoviște.[30, p.14,33]